

ART IN SCHOOL - A WAY OF PREVENTING RISK BEHAVIOR OF YOUNG PEOPLE

A. Joksimovic

Faculty of fine arts, University of Arts, Belgrade, Serbia

Abstract. The paper presents the research findings about the impact of art in the school curriculum on the development of children and youth. We especially focus on the impact of artistic content and participation in the artistic process of young people at risk, or those who come from socially, economically and emotionally deprived families. The findings of numerous authors suggest that fine arts and music, dance and drama, as part of regular and extracurricular activities, have a very positive effect on the development of abilities and characteristics that can integrate children and youth into the community.

Key words: art, art objects, youth, integration.

УМЕТНОСТ У ШКОЛИ КАО СРЕДСТВО ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА МЛАДИХ

A. Joksimović

Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности,
Београд, Србија

У раду приказујемо налазе истраживања о утицају уметности у школском курикулуму на развој деце и младих. Посебно се фокусирамо на деловање уметничких садржаја и учешће у уметничком процесу младих ризичног понашања, или оних који долазе из социјално, економски и емоционално депривираних породица. Налази бројних аутора упућују нас да ликовна и музичка уметност, плес и драма, као део наставних и ваннаставних садржаја, веома позитивно утичу на развијање способности и особина које децу и младе могу да интегришу у заједницу.

Кључне речи: уметност, уметнички предмети, млади, интеграција.

Сведоци смо да се последњих неколико деценија све више пише и истражује на тему улоге уметности у општем образовању и васпитању деце и младих, посебно о значају и позиционирању школских предмета из области уметности – ликовне и музичке уметности, драме и плеса, у школском курикулуму.

Иако из бројних истраживања јасно видимо да бављење уметношћу у школама доприноси побољшању академских постигнућа, њен значај је истакнутији у развоју комплетне личности, што нам се чини битнијим. Истраживања указују посебно на то да деца из депривираних средина имају посебну корист од укључивања у уметничке процесе (Cutcher, 2014),, при чему се наглашава да школски програми који имају заступљену ликовну и остале уметности у већој мери него што је то случај у већини програма и школа, утичу на формирање особа које се у већој мери опредељују да студирају, задржавају запослење које имају и бољег су општег здравља, наиме, „комплетне су и здраве особе“. У поменутој студији каже се да образовне институције сматрају својим успехом уколико изнедре дипломце који су здраве и комплетне личности јер су тиме „бољи грађани“. Сматра се да су ликовне, и остале уметности, области које у великој мери доприносе да се младе личности обликују у добром правцу и постану задовољне својим животом.

Истраживања показују да су млади који су укључени у уметничке садржаје у школи заинтересованији за опште проблеме у својој околини, чешће учествују у волонтерским активностима и ангажованији су у решавању питања која се тичу локалне и школске политике, него млади који то нису. Млади из социјално угрожених слојева, а који се баве уметничким садржајима у школи, више су укључени у ученички парламент и ученичке клубове, и то чак

четвороструко више од младих из њиховог миљеа који се не баве уметношћу. Они показују и боље резултате на тестовима, имају боље оцене, чешће завршавају школу, уписују факултете и осећају се као чланови заједнице. У неким сегментима млади из ризичних група који похађају уметничке предмете, показују чак и боље резултате од опште популације на свом узрасту. То показује да постојање уметничких предмета у редовној настави и ваннаставним активностима има потенцијал да смањи процеп у нивоима постигнућа између младих из различитих социоекономских слојева.

Мензер (Menzer, 2015) је утврдио да ангажовање деце у уметничким пољима (певање, плес, глума, ликовна уметност) има позитиван утицај на пожељно социјално и емоционално понашање, укључујући емпатичност, несебичност и контролу расположења. Серија лонгитудиналних истраживања, које су радиле бројна удружења уметника али и државне институције у САД и Великој Британији, утврдиле су позитиван утицај уметности у школским програмима на понашање деце и младих, посебно оних који долазе из породица ниског социоекономског статуса. Носиоци тих истраживања (Catterall, Dumais, and Hampden-Thompson, 2012), доказали су да деца из социјално депривираних средина, уколико се више баве уметничким садржајима у школама, осим што имају боље резултате на тестовима и боље оцене, показују више социјалних и емоционалних компетенција у решавању проблема у понашању, од ученика који нису укључени у уметничке предмете. Истраживачи сматрају да ученици путем уметности стичу нове вештине, развијају таленте и израшавају се на креативан начин (Ezell and Levy, 2003). Такође, уметност може да има позитиван утицај и на младе који се носе са траумама у породици, изложени су насиљу или су директне жртве насиља. Она им помаже да се суоче и носе са болним искуствима (Heise, 2014). Укључивање у уметничке процесе јача вештине конструктивног решавања проблема, снажи аутономију личности, даје смисао животу и поспешује

социјалне компетенције. Уметност може и да охрабри позитивне емоције дајући младима снагу да себе доживе као јаке личности, а не жртве (van Westrhenen and Fritz, 2014).

Младима који су прошли трауматична искуства или су били изложени насиљу често је тешко да вербализују осећања и изразе се на прави начин, те је за њих веома значајно уметничко изражавање – у неком од уметничких области и медијума. Уметност је безбедан начин да деца испоље осећања, руководе својим проблемима у понашању и суоче се са трауматичним искуствима (Riley 2001, Clawson and Coolbaugh, 2001). Препоручује се да уметнички садржаји којима се баве млади буду управо они који муче младе - њихови свакодневни прблеми у одрастању и суочавању са собом и заједницом у којој живе. За популацију која живи врло често “ван контроле”, веома је важно да им уметнички програми пруже осећај стабилности. А како је уметност интерактиван процес, млади имају могућности да изграде односе базиране на поверењу са одраслима који се њима баве.

Савремене теорије учења указују на то да је саморегулација врло битна за успех у било ком подручју развоја. Ученици су успешни када су свесни сопственог процеса учења и када бирају корисне стратегије да би обавили задатке. Истраживања показују да млади, када су ангажовани у изазовним активностима које захтевају таленте, показују изузетну способност регулисања и управљања сопственим учењем. Ученицима се допада да стално тестирају, испробавају своје границе, менталне и физичке, кад су суочени са радом који се захтева у уметничким процесима. Они онда могу да способности саморегулације и дисциплине, као и посвећености, пренесу и на друге области живота - највише по питању академских постигнућа, постављању циљева за будућност и преузимања одговорности за своје поступке.

Уметност има значајан утицај и на формирање идентитета адолесцената, на развијање самопоштовања и самопоуздања. У том процесу посебно је битно да буду

прихваћени од стране вршњака. Ученици који постижу успехе у уметничком раду, повезани су са вршњацима који су им слични и тако стварају неформалне групе за подршку. Они деле циљеве и вредности, што је посебно битно јер се често дешава да млади из депривираних слојева буду одбачени од стране успешних ученика.

Бављење уметношћу омогућује младима да развију способности, вештине и самопоуздање за учешће у друштвеном животу на здравим основама. Појачано самопоуздање и позитивна слика о себи, оснажен просоцијални идентитет и избегавање ризичног понашања су такође користи које млади, посебно из неповољних социоекономских слојева, имају од укључивања у уметничке садржаје у школи. Тиме им је омогућено да уче како да преузимају ризик, успостављају добре односе са наставницима и вршњацима, развијају таленате и отвореност за различите културе и упознавање света и себе.

Поред тога, уметност захтева дуготрајно увежбавање, фокусирање, истрајност, што иначе недостаје тим младим људима, те је ово добар начин да се достигну те врлине. Уметност показује да задовољство због постигнућа и радост због учешћа може да замени стање које се добија алкохолом, дрогама и вандалским понашањем. Службе које се баве децом и младима који имају проблеме као што су депресија, анксиозност, поремећаји понашања због дефицита пажње, чак и суицидалне мисли, указују на то да стратегије рада с младима на пољу уметности могу позитивно да допринесу.

Уметност је онда, можемо закључити, добар портал или платформа за младе који желе здрав живот и подршку.

Литература

[1] The Arts and Achievement in At-Risk Youth: Findings from Four Longitudinal Studies. Washington, DC: National Endowment for the Arts. 2012.

[2] Catterall, J; Dumais, S. & Hampden-Thompson, G. (2012). The Arts and Achievement in At-Risk Youth: Findings from Four Longitudinal Studies. Washington, D.C.: National Endowment for the Arts.

[3] Cutcher, A.L. (2014): *Moving-With and Moving-Through Homelands, Languages and Memory – An Art Based Education*. Boston: Brill Sense.

[4] Fiske, B. (2002.) *Champions of change – The Impact of the arts on learning*.

U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement (OERI) National Library of Education (NLE) Educational Resources Information Center (ERIC)

[5] Mark, E. & Levy, M. (2003.) An Evaluation of an Arts Program for Incarcerated Juvenile Offenders. *Journal of Correctional Education* 54(3):108–14.

[6] McCamy, T. (2014.) *The Role of Youth Arts: Providing Opportunity and Intervention for At-Risk Populations*. East Tennessee State University

[7] Melissa, M. (2015.) *The Arts in Early Childhood: Social and Emotional Benefits of Arts Participation. A Literature Review and Gap-Analysis (2000–2015)*. Washington, D.C.: National Endowment for the Arts.

[8] Van Westrhensen, N. & Fritz, E. (2014.) Creative Arts Therapy as Treatment for Child Trauma: An Overview. *The Arts in Psychotherapy* 41(5): 527–34.

СОЦИОДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПЕРЕМЕННЫЕ КАК ПРЕДИКТОРЫ ОТНОШЕНИЯ К ИНКЛЮЗИИ

Д. Петрович

Академия профессиональных исследований Южной Сербии,
отделение Образование учителей дошкольных учреждений
в Буяноваце (Лесковац, Сербия)

Аннотация. Дать определение инклюзивному образованию непросто. Зачастую это означает только физическое присутствие детей в школах, но не их участие. Представленное исследование было направлено на определение того, можно ли определить отношение педагогов к инклюзивности на основе социально-демографических характеристик. Анализы показали, что таким образом можно прогнозировать только компетентность учителей.